

Diplomito'o
392417

Prof. M. Kuzgale
akadeemiliseks
Meenul
E. ü. k.

29 IV 42.

Arvestan diplomitoona.
10. juunil 1942.a. kultuur.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLA
KIRJASTUSKORD

29 apr. 1942
N° 206
TARTU

Täisühing.

1-13
7868

stud. jur. N. Sulg.
mtr. nr. 10780.
aprillikuul 1942.a.

Tegevus nr. 20. 743
Eiypäe ch Rouma

Käsitatud kirjandus ja allikmaterjal.

1. prof. G.F. Kava: "Kuu tarjooa pava"

1 köide Riia, 1934 a.

1. Sissejuhatus. "Tarjooa pava"
2. Teekimine. "Oidua, 1911 a."
3. Sisemised vaherorrad. "Tarjooa pava ja -proteesi"
4. Välissuhted. "Tartu, 1939. a."
5. Muutused. "Kogu 4 köide 2 jagu (K.S.)"
6. Lõpetamine. "Kõrvaltandega (B.S.)"

7. "Riia, 1914 a."

8. "Riia, 1914 a."

9. "Riia, 1937, 36, 25 ja 26"

Kasutatud kirjandus ja allikmaterjal:

1. prof. G.F. Šeršenevic „Kurs targovago prava“
I köide Riia, 1924. a.
2. prof. A.F. Fedorov „Targovoe pravo“
Odessa, 1911. a.
3. prof. A. Piip „Kaubandusõigus ja -protsess“
Tartu, 1939. a.
4. Vene Seaduste Kogu II köide 2. jagu (KŠ)
L. Rotenberg'i komentaaridega Ekaterinoslav 1910. a.
5. Balti tsiviilõiguse normid (B&S)
V. Bukovski komentaaridega Riia, 1914. a.
6. Riigi Teataja 1927, 36, 25 ja 26.

1. Üldiselt. Kaubandusõigus on võtnud vaatlernisele üksikkaupmehe kõrval ka kollektiivkaupmehe ehk kaubandusliku ühingu.

Kaubanduslik ühing on üksikute isikute koondis teatud äriliste toimingute sõlmimiseks. Kaubanduslike ühingute tekkimist soodustavad viimase aja suured kaubanduslikud ettevõtted, mis nõuavad märgatavalt suuri kapitalide, asjatundlikku juhtimist ja moderneid sisseseadeid. Ühingute kaudu on võimalik suuremate kapitalide kokkuvoolamine, kus ettevõtte ebaõnnestumisel langeb ettevõttesse mahutatud kapitali kaotus mitmele isikule, mille mõju ei ole nii laastav kui laenatud summadega opereerivale üksikisikule. Samuti on võimalik ühingute kaudu tõmmata kaasa asjatundlikke kapitalita jõude. Ka võimaldavad kaubanduslikud ühinged ettevõtete pikemat igat, sest nende kestvus ei ole tingitud üksiku füüsilise isiku surmast.

Majandusliku tähtsuse kõrval on ühingul ka suur moraalne tähtsus. Üksikisiku huvid

tõrjutakse kõwale ja selle asemele kerkib esiplaanile grupihuvi.

Arvestades kaubanduslike ühingute suurt tähtsust, on neid korraldatud seadusandlikul teel. Sel alal on meil kehtivad ex-Vene seadused. Nii loetleb Kaubandusseadus (KS) § 55 kaubanduslike ühinguid, milliseid olemas: 1) täisühingud, 2) usaldusühingud, 3) aktsiaseltsid või osühisused ja 4) artellid ehk tööühingud. See ühingute loetelu KS-is on tekitanud palju vaidlusi. G. F. Šeršenevič asub seisukohale, et loetledes ainult neid nelja ühingute liiki, keelab seadus samaga ära teised ühingute-liigid.¹⁾ Sellele vaatele on astunud omakorda vastu teisi õpetlasi (Pobedonoseev, Kaminka), kes leiavad, et on õigus luua ka teisi ühinguid, nagu kommandiit-aktsiaseltsid, piirvastutusega ühingud j. t.²⁾

Asume ühe kaubanduslike ühingu, nimelt täisühingu vaatlamisele.

KS § 62 ütleb: „Täisühing moodustatakse kahest või paljudest seltsinglastest ühise äriettevõtte pidamiseks kõikide ühise nime all. See äriettevõtte kannab seltsinglaste nimelist kaubamaja nimetust“.

¹⁾ prof. G. F. Šeršenevič, lk. 290

²⁾ prof. A. Püp, lk. 104.

See legaaldefiniitsioon jätab ühe olulise omaduse mainimata, mille poolest täisühing erineb teistest ühingutest, nimelt kõigi ühinglaste piiramatuse ja solidaarne vastutus.

Prof. A. Piip annab täisühingule järgmise definitsiooni: „Täisühing on moodustatud kahest või paljudest isikutest ühisel arvel äriettevõtte pidamiseks, ühise nime all, kõigi ühinglaste piiramatuse ja solidaarse vastutusega.“¹⁾

See definitsioon rahuldab meid, kuna siin on nimetatud kõik olulisemad tunnused: 1) isikute ja varanduste lepinguline side, 2) sihiga kaubanduslike toimingute korda saamine ja 3) kõigi osanikkude piiramatuse ja solidaarne vastutus.

Ajalooliselt on võrsunud täisühing küll Rooma societasest, kuid võlga arenenud keskajal. Oma alguse on saanud täisühing perekonnasettevõttest. Perekonnapea kui kaubanduslik ettevõtja, püüdis säilitada oma kaubanduslikku ettevõtet terveks, takistades selle lõhkumist. Tihti oli see ka järglaste piire, mis oli ühtlasi tähtis ka võlausaldajale.

Kü näeme, et täisühing ei saa oma alguse kaubanduslike ettevõtete moodustamisest, vaid olemasolevate ettevõtete säilitamisest.

¹⁾ prof. A. Piip, lk. 108.

XIV sajandil areneb täisühing praeguse kuju-
ni välja Itaalias. Siit võetakse see üle prants-
laste poolt ja saab esmakordselt korraldatud sea-
duse poolt 1673. aastal „Ordonnance du commerce's"
société générale nime all.

Enne Vene seadusandluses mainitakse seltsinglaste
vahelkordadest juba tsaar Aleksei Mihailoviči Uloženies.
Ka tsaar Peeter I käsk on kaupmeestele: „Kaubelge ühiselt
nagu seda tehakse läänes!“

Esimesed seadused, mis korraldavad täis- ja usaldus-
ühinguid, ilmuvad 1807. aastal ja aktsiaseltside kohta
1836. aastal. Aastal 1887. ilmub Vene Seaduste Kogu VI köide,
kuhu on kogutud kaubandusala korraldavad seadused, mis
on ka meil kehtiv.

Kaubanduslike ühingute juriidilise iseloomu kohta on
kaks vastupoolset kooli nii seadusandluses kui ka teoorias.

Üks liik õpetlasi ja seadusandlasi, eriti Prantsuse
ja Belgia omad, loeb kõiki kaubanduslikke ühin-
guid juriidilisteks isikuteks. Sellele vaidleb vas-
tu germaani kool, kes peab kaubanduslikke
ühinguid eraõiguslikeks seltsinguteks
(Genossenschaft).

Traditsioonilise õpetuse järgi juriidilised
isikud peavad olema loodud riigivõimu
osavõtul ja nende varad erinevad osa-
rikkude varadest. ¹⁾

¹⁾ prof. A. Püp, lk. 105.

Kaubanduslike ühingute tekkimisel riigivõim ei võta alati ühtlaselt osa. Nii vajavad ex-Vene seaduse järgi ainult aktsiaseltsid selleks erilist riigivõimu akti. Teised kaubanduslikud ühingud tekitavad kirjaliku lepingu ära kirja registreerimisega linnavalitsuse või kaubandustööstuskojas. Selle järgi on asunud ka enamik meie juriste, saksa vaatele ja peavad ainult aktsiaseltsse juriidilisteks ühinguteks, kuna kõik teised on Balti eraõiguse mõttes isikulised seltsingud.¹⁾

Küsitav on, kas riigivõimu osavõttu ^{üks} ühingute tekkimisel saab olla aluseks ühingute juriidilise laadi kindlaks tegemisel. Pealegi on vähenenud riigivõimu osavõtt uuima aja ühingute tekkimisel miinimumini.

Ka meil ei käi aktsiaseltside tekkimine enam puht loa teooria alla, vaid need tekitavad registreerimise kaudu, milleks on küll vajalik majandusministri eelnõusolek. Nagu siit nähtub, kaob terav vahe aktsiaseltside ja teiste ühingute tekkimisel.

Kahtlematult on kõik kaubanduslikud ühingud koondised, kellel on õigus esineda kohtus enese nime all oma huvide kaitseks. Fiskaalselt esinevad nad tervikuna ja omavad varandusi, mis on lahutatud ühinglaste

¹⁾ prof. A. Püü, lk 105.

omast. Need ongi olulisemad nõudmised juriidiliste isikute kohta. Nii tuleb tunnustada prof. G. F. Šeršenevič'i vaadet, mille järgi loetakse kõik äriühingud juriidilisteks isikuteks.¹⁾

Asudes seisukohale, et kaubanduslik ühing on juriidiline isik, teeb prof. G. F. Šeršenevič rea järeldusi ja võtab neid kokku järgmiselt:²⁾

1) sisemaksudest moodustatud kapital on ühisuse omand ja siin ei ole tegemist osanikkude kaasomandiga. Ühingu tegutsemisel ei ole osanikul õigus ühinguist lahkumise puhul nõuda varanduse jagamist, vaid ta võib nõuda ainult oma vara eraldamist. Ühe osaniku maksujõuetusel müüakse tema osa, aga ei eraldata mitte. Ühingu varandus tuleb jagamisele ainult ühingu likvideerimisel.

2) ühingu varandusest saavad rahuldust esijoones ühingu kreditorid. Ühikute osanikkude kreditorid võivad saada rahuldust ühingu varast ainult siis, kui on rahuldatud kõik ühingu enese kreditorid.

3) ühing sõlmib kõik lepingud oma nimel. Seejuures võib ta sõlmida lepinguid ka oma liikmetega, juhul, kui ta ostab midagi oma liikmelt.

¹⁾ prof. G. F. Šeršenevič, lk. 284.

²⁾ prof. G. F. Šeršenevič, lk. 285 ja 286

4) ühingu vastu ei saa kohustusi katta kohustatute nõudmistega ühingu osanikkude vastu. Samuti ei ole ühingul võimalik oma kohustusi katta ühinglaste nõudmistega. Siin ei saa olla tasendamist.

5) kohtudes esineb ühing enese nimel. nii nõudjana kui ka kostjana. Kolmandad isikud peaksid pöörduma oma nõudmistega alati ühingu poole. Siin lubab kohtupraktika ka teist teed käia: nõudmistega pöörduda ka osanikkude poole. Selleks leitakse õigustest KS §68.

2) Tekkimine. Täisühingu tekkimiseks on vajalik leping. Seadus ei tee ühingu lepingu vormi kohta mingisuguseid ettekirjutisi. Isegi kirjalikkuse nõue on tülitatud seaduse tõlgitsusest, mida on kinnitanud ka kohtupraktika.

KS §59 ütleb, et täisühingu kaubamaja (мопробуи го.у) tekkimiseks on tarvilik esitada linnavalitsusele väljavõtte ühinglaste lepingust ja teatada kaupmeeskonnale tsirkulaaride kaudu.

KS §60 loetleb need andmed, milliseid peab sisaldama väljavõtte:

1) ühingu liik 2) osanikkude nimi, elukoht ja elukutse 3) asjaajamiseks volitatute ühinglas-

te allkiri ja pitsat ning 4) kokkukulnud kapitali summa ja üksikute ühinglaste osamakse suurus.

Nende määruste mittetäitmine tõi kaasa ex-Vene seaduse järgi ühingu sulgemise ja kriminaalkaristuse.

Meil korraldati täisühingute registreerimist äride registreerimisseadusega (RT 1927, 36, 25), mille järgi peab täisühing oma tekkimisest esitama kirjaliku teadaande kaubandus- tööstuskojale 14 päeva jooksul. § 5 järgi peab teadaanne sisaldama: 1) kõigi osanikkude es- ja perekonnanimed ning kodakondsuse 2) ettevõtte firma 3) ettevõtte ariala, asukoha ja tegevuse algamisaja 4) ühingu osakapitali 5) ühingu lepingu tegemisaja 6) ühingu esindamisviisi ja prokuura-volikirja põhjal volitatud isikud 7) täisosanikkude ja prokuristide allkirjad, mis tõestatud seaduslikus korras või kirjutatud ärideregistripidaja juuresolekul.

Teadaandele peab juurde lisatama tõestatud väljavõte ühingu lepingu vastavatest osadest. Samuti peavad teatama ühinguolukõikidest muudatustest kui ka ettevõtte likvideerimisest. Kaubandus- tööstuskoda valvas selle järele, et kõik ettevõtted oleksid

registreeritud ja registreerimine vastaks tööle. Äride registreerimise kohustusel ja valeteadete esitamisel on ka kriminaalõiguslikud sanktsioonid.

Äride registreerimise seadusega, mille alla käivad ka täisühingud, saavutatakse avalikkus ja usaldatavus.

Avalikkus seisneb esiteks selles, et kõikidel asjast huvitatutel on õigus tutvuda äride-registri ja teadaannete juures esitatud dokumentidega ning soovikorral võib saada neist kinnitatud ära kirju. Teiseks avaldab kaubandus-tööstuskoda kõik äride-registri sissekanded ja nende muudatused oma Teatajas.

Usaldavus seisneb selles, et registreerimisel esitatavad andmed peavad vastama tööle. Järelikult võib iga kolmas neid kasutada.

Kui meil on saavutatud äride registreerimise seadusega avalikkus, kas on siis veel tähtis K L § 59 ettenähtud tsirkularidega kaupmeeskonna teadustamine.

Ex-Venes, kus ei olnud avalikku firmade registreerimist, oli neil tsirkularidel suur tähtsus. Kuna nüüd on kadunud tsirkularide tähtsus, on asunud kohtupraktika seisukohale, et tsirkularide

saatmata jätmise ei tühista täisühingut.

Endised Vene kaubandusseadused ei tundnud ka firma korvastamist; seal toimus see vaid tava ja kohtupraktika kaudu.

Meie seadusandlus on korraldanud seda firmade seadusega RJ 1927, 36, 26, kus on võetud eeskujuks saksa seadused. Firmade seadus § 1 ütleb: „firma on nimi, mille all üksikisik, ühing või selts peab mingisugust äride-registreerimise seaduse järgi registreerimisele kuuluvat äri ja mida üksikisik või ühingu ja seltsi esindajad allkirjaks annavad”.

Seadusest näeme, et firma on esiteks ettevõtte nimi ja teiseks ettevõtte allkiri.

Kuna firmal on suur väärtus, esitatakse sellele järgmised nõuded:

1) Ühtsus: kord valitud firmat tuleb tarvitada kogu ettevõtte jaoks ühtlaselt nii peakontorites kui ka osakondades, ning seda peab tarvitama äridokumentides ja allkirjades.

2) Tõesus: meil on kehtiv suhtelise tõesuse printsiip, kus täielikku tõesust nõutakse vaid ettevõtte tekkimisel. Täisühingu firmas peab olema vähemalt ike ühinguliikme perekonnanimi. Kui firmas ei ole kõigi

ühinguliikmete nimesid, siis peab olema lisandus, mis näitab, et firma on ühingu oma. Täisühingu firmasse ei või mahutada peale ühinguliikmete teiste isikute perekonnanimesid. Ex-Vene seadus nõudis, et firma sisaldaks kaubamaja „moproboü goü” nimetust.

3) Üriņevus: mille nõue seisab selles, et keelatud on samanimelised firmad. Aktsiaseltside ja osühisuste firmad on keelatud meil ülemaalisena, kuna kõikide teiste firmade kohta on see vaid linna või maakonna piirides kehtiv.

4) Avalikkus: tähendab firmade sisekandmise vajadust kaubandusregistrisse, kus võimaldub kontroll juba registreerimisel. Firmade seadusega on kõrvaldatud suur lünk K.S.-is.

Seadus nõuab täisühingu asutamisest teadet ka linnavalitsusele, kuid nagu prof. Tüüp ütleb, on jäänud meil see nõue unustusse. Kuna seadust selles osas muudetud ei ole, jääb püsima nõue täisühingu asutamisest teatada linnavalitsusele.

Lahkarvamisi on tekitanud ka täisühingu tekkimise moment. Ühed arvavad, et ühing tekib lepingu allakirjutamisega, kuna

teiste arvamine on, et ühingu tekkimiseks loetakse registreerimist. Saksa seaduse järgi, kus kirjalikkuse nõue puudub, on loomulik, et tekkimise momendiks tuleb lugeda registreerimist.

Meil, kus on nõutav kirjalik leping, tuleb ühineda prof. A. Fedorov'i seisukohaga: ühinglaste suhtes tekib ühing lepingu allakirjutamisega; kolmandate isikute suhtes aga äride registrisse sissekandmisega.

Täisühingu liikmete arvu ei ole seaduses ette nähtud, kuid neid peab olema vähemalt kaks. Üldiselt ei ole täisühingud suurte liikmete arvuga, mis on tingitud liikmete vahelisest suurest usaldatavusest.

Ühingu tegevuseks tarvilik minev kapital moodustatakse panustest (sissemaksud), mis ühingu suurus ei pruugi olla võrdsed. Ka ei tarvitse olla sissemaksud rahalised, vaid need võivad olla nii kinnisvarad kui ka muud ühingule tarvisminevad asjad.

Sissemakstavad summad ja asjad moodustavad ühingu varanduse. Viimane on iseseisev ja erineb ühinglaste omast, mis nähtub sellest, et ühingu maksujõuetus ei laiene ühinglastele.

3. Sisemised vahekorrad. Lepinglaste suhted korraldatakse asutamislepinguga. Nagu kuulsime, ei tee seadus lepingu suhtes mingeid ettekirjutisi. Ainuke nõue on, et leping ei oleks seaduse- ega moraaliveastane. Seadus astub vahele ainult siis, kui on jätud lepingus tähtsused, ei ole kõiki ühinglaste suhteid vormitud või on riivatud kolmandate isikute huve. Ühinglased on kohustatud valjult kindi pidama sõlmitud lepingust. Lepingus ettenähtud kohustuste mittetäitmisel võivad nõuda teised ühinglased lepingu mittetäitjalt kahjustas ja isegi lepingu tühistamist.

Lepingu alusel tekib ühinglastel terve rida kohustusi ja õigustusi.

Esimeseks kohustuseks on osamaksu tasumine. Täisühingu tegevuskapitali moodustab ühinglaste poolt makstavad osamaksud, mille suurus ja tasumise kord on ette nähtud lepingus.

Iga ühinglane on kohustatud tasuma oma osamaksu lepingus ettenähtud tähtajaks. Teised ühinglased võivad nõuda osamaksu tasumist isegi sundkorras. Mõned seadusandlused näevad ette viivituse puhul makstavad % % (Prantsusmaal 5%). Meil ei ole seda ette nähtud. Küll aga on teistel ühing-

lastel õigus nõuda viivitusest tekkinud kahju-
tasi.

Naagu juba varem nimetatud, peab olema üksikute ühinglaste osamaksu suurus ette nähtud lepingus.

Kinnisvarade üleminek ühingule peab toimuma selleks ettenähtud seaduste kohaselt. Asjade ülemineku puhul tekib küsimus, kas läheb alati üle omandiõigus või antakse ühingule ainult tarvitamisõigus.

Viimasel on suur praktiline tähtsus. Kui asi on antud ühingule tarvitamiseks, vastutab selle väärtuse vähenemise või kadumise eest ühinglane. Samuti on tähtis ühingu lõpetamisel või ühinglase väljaastumisel: kui ta asjad olid ainult tarvitamiseks, peab ta need saama sel korral tagasi.

Asjade üleandmisel peab olema tähendatud lepingus, kas need lähevad ainult tarvitamiseks või ühingu omandiks. Pole seda lepingus öeldud, otsustatakse asjade iseloomu järgi. Asjad, mida ei saa eraldada, lähevad omandiks, kuna asjad, mida saab eraldada, loetakse ainult kasutada-minevateks.

Esialgne ühingu kapital võib suurenedada või väheneda, olenedes ärikäigust. Vähenemisel ei ole kohustatud ühinglased seda täien-

dama esialgse summari. On kapital vähene-
nud seevõrra, et muutub küsitavaks ühingu
olemasolu, tuleb ühing likvideerida, kui ei
tehta kõikide ühinglaste üksmeelset otsust
kapitali täiendamiseks.

Täisühingus presumeeritakse kõikidele
ühinglastele isiklik osavõtt ettevõtte juhtimi-
sel, kui see ei ole lepingus teisiti ette nähtud.¹⁾

KS §60 nõuab nende ühinglaste allkirju ja
pitsateid, kes on volitatud ühingu asju ajama.
Seadusest nähtub, et on võimalik mõnede
ühinglaste passiivne kapitaliga osavõtt.

Täisühingule määratud juhatajat või as-
jaajat ei saa vabastada teisiti, kui kõikide
ühinglaste üksmeelisel otsusel, milleks peab olema
ka juhataja nõesolek.

Prof. A. Fedorov arwab, et asutamislepingus
ettenähtud juhataja tagandamine toob kaasa
eneseaga ka ühingu likvideerimise, kuna ainult
hiljem määratud juhatajat ehk asjaajat
saab asendada teisega.²⁾

Kui ühingu asjaajamiseks on volitatud kõik
või mitu ühingu liiget, siis peab olema nende
toimimisviis lepingus ette nähtud.

Ka ühinglaste-asjaajajate vahel võib olla

¹⁾ prof. A. Fedorov, lk 441, prof. A. Püü, lk. 111.

²⁾ prof. A. Fedorov, lk. 441 ja 442.

ette nähtud tööjaotus: ühed juhivad äri, teised esindavad seda väljaspool. Samuti võib ette näha ka kõikide ühist s.o. kollektiivasaajamist. Ühelgi juhul ei tohi ületada asjaajaja või asjaajajad neile lepingus ettenähtud võimupiire. Võimupiiride ületamisel vastutavad nad kahjude eest, mis sellega nad ühingule tekitavad.

Asjaajaja või asjaajajad on kohustatud aru andma oma tegevusest teistele ühingu liikmeile. See toimub tegevuse perioodi lõppedes, tavaliselt iga äriaasta algul. Tekib kahtlus asjaajamise korratuses, võib nõuda aruannet varem, kuid ainult kohtu teel. Aruandmise kohustus lasub ka üksiku toimingukordasaatjail-ühinglastel.

Ühinglastel on keelatud osavõtt teistest täisühingutest (KJ §69); küll ei ole keelatud oma iseseisev äripidamine ja aktsiaseltsides osanikuks olemine.

Täisühingu siht on tulusaamine, seejärel on iga ühinglane õigustatud sellest osa saama. Tuluks loetakse puhaskasu, millest maha arvatakse asjaajamiskulud. Lepingus on tavaliselt ette nähtud tulude jagamisviis. Kui lepingus ei ole ette nähtud tulude jagamisviisi, arwab prof. Šeršenevič, et pu-

haskasu tuleb jagada ühinglaste vahel proportsionaalselt sissemakstud osamaksudele.¹⁾

Asjaajajatele pole ette nähtud erilist tasu, kuid tasu võib ette määrata lepinguga.

Kõrd väljamakstud puhaskasu täisühinglastele ei kuulu tagastamisele, kuigi järgmisel ajavahemikul ühing on tegutsenud kahjudega.

Ühinglase nõudmine saadaoleva kasu osale ei kuulu iganemisele. Üksikühinglase poolt kantud kulu ühingu asjaajamisel kuulub tal-
le väljamaksmisele.

Kõigil ühinglastel on õigus kontrollida asjaajamiseks volitatud isikute tegevust. Nii on õigus nõuda kõikide ärraamatute, ka toendavate dokumentide esitamist.

4. Välissuhted. Täisühingu esindajaiks loetakse neid ühinglasi, kes on selleks määratud lepingus ning kelle nimed on registreeritud kaubandus-tööstuskojas. Ühingu esindajilt, kui nad on äride-registrisse kantud, ei saa nõuda asjaajamisel erilist volitust. Nad võivad esineda ka kohtudes ilma erilise lisavolitusega.

Täisühingu asjaajamine võib sündida ka prokuristide kaudu. Prokuura annab asjaajaja-
¹⁾ prof. G. F. Lersenevič, lk. 338.

- osanik. Nii seaduse järgi võivad ühingu
oma esindajaid muuta. Need muutused ei
hakka enne kehtima, kui on kantud selle-
kohane märkus äride-registrisse.

Esindajana tegutsemisel peab sõlmitama
leping kogu ühingu nimel. Kui seda tehtud
ei ole, järeldatakse, et toiming on isiklik.
Esindaja võimupiiride püramine on maksev
kolmandate isikute suhtes ainult siis, kui vii-
mased olid selles teadlikeud; vastasel juhul
langeb lepinguline vastutus süiski täisühingu-
le.

Kõik toimingud, mis sõlmitakse ühingu
nimel nende esindajate poolt, õigustavad ja
kohustavad otse täisühingut.

Ühinglastel, kes ei ole volitatud ühingu
asjaajamiseks, ei ole õigust pöörduda nõud-
mistega kolmandate isikute poole ühingu
nimel. Kolmandad isikud ei pea täitma
neid nõudmisi ja kui nad täidavadki, ei
vabasta see neid veel vastutusest ühingu ees.

K.S. § 68 järgi vastutavad täisühingu
(kaubamaja) ühinglased kõigi selle võlgade
eest ühiselt ja eraldi kõige oma vallas- ja
kinnisvaraga. Oleks loomulik, et vastutust kan-
nab esijoones täisühing ise, ja ainult siis, kui
ta seda ei suuda, vastutavad ühinglased.

Selles küsimuses on tekkinud lahkavarnisi nii teoorias kui ka kohtupraktikas.

Ühed teadlased arvavad, et on võimalik pöörduda nõudmistega otse ühinglase poole, minnes mööda täisühingust.¹⁾ Seda on lubanud ka vanem kohtupraktika (Senati otsus 1894. m 663), nähtavasti Saksa seadusandluse mõjul. Teised teadlased, esotsias prof. Sersenevič'iga, leiavad, et see vastutus tuleb ette ainult siis, kui ühing ei suuda ise vastutada.²⁾ Hiljem asus ka Vene Senat (kohtu d. 1913. m 860) kitsendavale seisukohale ja leidis, et üksikuil täisühinglasil ei laenu peavastutus, vaid ainult täiendav vastutus, mis tekib juhul, kui kaubamaja enese varandusest ei peaks jätkuma. Seega tuleb ühinglaste vastutus esile täisühingu maksuvõimetuse, maksujõuetuse või ühingu likvideerimise korral.

Nii algab ühinglaste vastutus momendist, kus selgub, et on võimatu sisse nõuda ühingtult eneselt. Ühinglaste poole pöördumiseks sissenõudmistega ei ole vaja ühingu vormilist maksujõuetuks kuulutamist, vaid piisab maksuvõimetuse ja ülevõlastumise kindlaks tegemi-

¹⁾ prof. A. Piip, lk. 114.

²⁾ prof. G. F. Sersenevič, lk. 347.

sest

Nõudmistega esitamisele täisühingule langeb ära võimalus samaaegselt nõudmine üksikühinglastelt. Samuti ei ole võimalik ühingule esitatud kolmandate isikute nõudmisi tasendada ühinglaste nõudmistega kolmandate isikute vastu. Nõudmistega rahuldamiseks kuulub kogu ühingu vara. Kui ühingu varast ei suudeta katta kõiki nõudmisi, on õigus konkursi lõppedes pöörduda nõudmistega üksikühinglaste poole.

Nõudmistega ühinglaste poole tuleb pöörduda tema elukoha järelt. Pöördudes nõudmisega ühe ühinglaste poole, ei ole võimalik pöörduda samaaegselt sama nõudmisega ühingu poole.

Ühinglastel on õigus esitada oma nõudmisi nõudja vastu kompensatsiooniks. Ühinglaste poolt nõudmise rahuldamine kustutab nõudmise, kuid ühinglastele tekib nõudmisõigus (regressõigus) ühingu ehk teiste ühinglaste vastu.

5. Muutused. Rooma õiguse järgi oli societas peamiselt isikuline koondis ja selle pärast tõi see enesega kaasa igasugune isikuline muudatus seltsingu lõppemise.

See vaade on ka täisühingu kohta omaks

võetud paljudel seadusandlustel ja teoreetikeil.

Seda ühingu püsimatuse vaadet on seadusandlused katsunud pehmendada, arvestades täisühingu suurt majanduslikku tähtsust.

KS §64 ütleb: „Iga isik, astunud täisühingu liikmeks, on kohustatud nimetama järglase lepingu sõlmimisel, kes ühinglase surma puhul astub tema asemele ühise ettevõtte jätkamiseks kuni selle lõpetamiseni“.

Seda seaduse paragrahvi on tõlgitsetud mitmesuguselt. Ühed arvavad, kui ei ole määratud asemikku, siis ühe liikme surma puhul ühing likvideerub.

Prof. Fedorov arvab koguni, et asemikku määramine on mõeldud ainult ühingu likvideerimiseks; soovitakse ühingu jätkata, tuleb sõlmida uus asutamise leping.¹⁾

Prof. Šeršenevič ja prof. Piip arvavad siiski, et seaduse järgi võib sündida täisühingu isiklikus koosseisus üksikuid muudatusi, ilma et ühing lõpetaks oma tegevuse.²⁾

Muutused võivad tulla 1) olemasolevate liikmete lahkumisel või väljakeitmisel ja 2) uute liikmete juurdeastumisel.

Nagu nägime seaduses, peab ühinglase sur-

¹⁾ prof. G. Fedorov, lk. 454.

²⁾ prof. G. F. Šeršenevič, lk. 349, prof. A. Piip, lk. 115

ma korral temal olema määratud järglane, kelle määramine võib sündida ka kinnises ümbrikus, mis avatakse pärast ühinglase surma.

Ühinglased võivad lahkuda vabatahtlikult ühingust, kuid siin on kehtivad teatavad kitsendused.

Ühingust väljaastumine võib olla seotud tähtpäevaga, siis võib selle saabumisel välja astuda. Kui tähtaega ette nähtud ei ole, võib välja astuda igal ajal.

Prof. G. F. Seršenevič arwab, et ka tähtajalise kestvusega ühingust on võimalik lahkuda eriti kaaluvatel põhjustel enne lõpetamise tähtaega.¹⁾

Prof. A. Piip arwab, et Vene tsiviilseadustiku kohaselt (Vene Seaduste Kogu I köide § 2136 ja 2137) võib esineda vabatahtliku ühingust lahkumise kõval ka sundlahkumine ehk väljaheitmine.²⁾ See tuleb kõne allasel juhul, kui ühinglane toimib ühingu huvi vastu või saadab korda reesugust, mis teeb ühingu normaalse arenemise võimatuks.

Sundlahkumisega on meil tegemist ka siis, kui üks ühinglastest jääb maksujõuetuks. Sel juhul

¹⁾ prof. G. F. Seršenevič, lk. 353.

²⁾ prof. A. Piip, lk. 115.

nõuavad ühinglase kreditorid tema ühingu
lahkumist.

Nii vabatahtliku kui ka sundlahkumise pu-
hul ei vabane lahkuva vastutusest ühingu ko-
hustuste eest nende aegumisaja jooksul. Lääne-
-Euroopas on piiratud reedusandlused segu-
misaja viie aasta peale. Kuna meil seda aega
määratud ei ole, on järelikult kehtiv tavaline
tsiviilõiguslik 10-neaastane iganemisaeg.

Uute liikmete juurdetulek võib sündida
kahel viisil: 1) kõikide täisühingu liikmete
nõusolekul ja 2) järglasena ühinglase surma
korral.

Uuesti vastu võetud ühinglane saab teiste
ühinglastega samasugused õigused ja kohus-
tused. Ta vastutab ka kõikide nende ühingu
võlgade eest, mis lasusid ühingu enne tema
liikmeks astumist.

Järglasena täisühingusse tulija pärib ainult
kõik varanduslikud õigused, aga mitte asja-
ajaja õigusi, kelleks võis olla ta eelkäija.

6. Lõpetamine. Täisühing lõpetatakse:

- 1) kõigi ühinglaste ühisel tahtel, 2) kui täis-
ühing on termineeritud tähtajaliseks, tähtaja
saabumisel, 3) kui ühingu eesmärgi teostamine
osutub väliste olude tõttu võimatuks, 4) ühingu
maksujõuetusel, 5) ükskõik millistel põhjustel ühe

ühinglase väljalangemisel, kui ühing koosnes ainult kahest ühinglasest.

1. Kõigi ühinglaste ühisel tahtel või nõusolekul saab lõpetada ühingu alati, sest ühinglased on olnud ka ise ühingu asutajateks. Nõusolek peab olema antud kõigi ühinglaste poolt.

2. Kui ühingu asutamise lepingus oli ette nähtud selle lõppemise aeg, siis selle aja saabumisel likvideerub ühing. Jätkab ühing aga süüski oma tegevust, loetakse, et on sõlmitud uus vaikiv kokkulepe.

3. Oli ühingu eesmärgiks teatavate loodusvarade eksploateerimine ja kui need lõpevad otsa, s.t. kadus objekt, tuleb ühing likvideerida.

4. Ühingu maksujõuetus toob enesega kaasa ühingu likvideerimise. Täisühing ei saa taotleda oma sihte, kui tal puuduvad selleks materjalsed võimalused.

Küsitavaks osutub ainult, kas täisühingu maksujõuetus toob enesega kaasa ka ühinglaste maksujõuetuse. Selles küsimuses on Vene Senat ebakindel. Esialt asus ta seisukohale, et täisühingu maksujõuetus toob enesega kaasa ka üksikute ühinglaste maksujõuetuse. Hiljem muutis ta oma seisukohta, kuid lõppeks ar-

vas jälle, et pole võimalik lahutada nii teravalt firma ja üksiku isiku varandust.

Uue kohtupraktika arwab, et täisühingu maksujõuetus mõjub osaniku maksujõuetusele ainult siis, kui osanikud ei taha või ei suuda ühingu kohustusi täita.

5. Kui ühing koosneb ainult kahest ühinglasest, on loomulik, et nendest ühe väljalangemisel ühing lõpetab tegevuse.

Kui on tehtud otsus ühingu lõpetamiseks, algab selle likvideerimine, milleks luuakse eriline likvidatsioonikomisjon, välja arvatud maksujõuetuse puhul, millal likvideerimist toimetab konkursivalitsus.

Tavaliselt on ühingu likvideerimine ette nähtud juba lepingus. Selle läbiviijaks on kas 1) ühingu asjaajajad, 2) eriti selleks ette nähtud ühinglased, 3) kõik ühinglased koos või d) väljast poolt ühingut palgatud asjatundjad.

Likvidatsioonikomisjon omab kõik täisühingu asjaajajate õigused, sõlmib kolmandate isikutega lepingud, esineb kohtudes nii nõudjana kui kostjana, ainult selle vabega, et sihiks ei ole mitte täisühingu tegevuse jätkamine, vaid selle lõpetamine.

Likvidatsiooni komisjoni ülesandeks on:

1) täisühingu varandusliku seisu kindlaksteegemine, 2) kõigi ühingu varanduste realiseerimine, väljaarvatud need asjad, millised olid ühingul ainult kasutada ja likvideerimise puhul kuuluvad ühinglastele tagasiandmisele, 3) ühingu võlgade maksmine ning 4) ühingul saadaolevate summade sissenõutmine.

Likvidatsioonihiks on kõikide ühingu kohustuste katmine ja ülejääva varanduse jagamine.

Juhul, kui passiva ületab aktiva, on komisjoni ülesandeks vastutuse, mitte varanduse, jagamine. Siinjuures võivad tekkida komplikatsioonid, kui üks osanikkudest esineb ühingu debitorina.

Varanduse kui ka vastutuse jagamine sünnib proportsionaalselt sissemakstud kapitalile ehk osamaksule viimase aasta bilansi järgi.